

Naturskyddsföreningen
Nacka

Boo Miljö- och Naturvänner

Saltsjö-Boo 5.5 2020

Nacka kommun
Planenheten KFKS 2011/225-214
131 81 Nacka
registrator.plan@nacka.se

Yttrande över Granskning Detaljplan för Dalvägen - Gustavsviksvägen i sydöstra Boo, Nacka kommun.

Boo Miljö- och Naturvänner och Naturskyddsföreningen i Nacka vill framföra följande synpunkter efter att ha tagit del av granskningshandlingarna för Detaljplan för Dalvägen – Gustavsviksvägen i sydöstra Boo. Granskningsförslaget följer i stort förslagen i samråd 2, *alternativ 1 och 2*, varför föreningarnas synpunkter från samrådet kvarstår och upprepas.

Naturvärdesinventeringar bör föregå och styra val av exploateringsgrad

Vi har i varje yttrande över program såväl som detaljplan påtalat behovet av en naturvärdesinventering. I samrådsredogörelsen sägs *”Som grund för plankartans n-områden har en inventering av värdefulla träd och sammanhängande vegetationspartier utförts.”* Någon inventering av värdefulla träd eller inventering av sammanhängande vegetationspartier finns inte med i samrådsunderlaget. Inte heller nämns några sådana referenser i planbeskrivningen under rubriken *Handlingar och innehåll*, sid 2. Det betyder inte att underlagen inte finns men varför är de i så fall inte medtagna i planhandlingarna? Vår bedömning av planen försvåras i och med detta.

Vi efterlyser fortfarande en heltäckande Naturvärdesinventering (NVI) av naturmarken i planområdet. Vi har själva genomfört en större inventering av naturmarken i Boo utanför de stora grönområdena med inventeringsmetodik enligt SIS standard för Naturvärdesinventeringar. Det stora skogsområdet norr om Bergbrinken inventerades och p.g.a. det stora antalet naturvårdsarter som påträffades och att skogen är gammal med gott om död ved fick området högsta naturvärdesklass, klass 1. Se nedan utdrag ur inventeringen:

Karta från inventeringen av små grönområden i Boo, område 25 och 26 ligger i aktuellt planområde.

Naturvärdesobjekt 25. Skog och träd – Hällmarkstallskog

Området utgörs av en bergshöjd med i huvudsak hällmarkstallskog. Svackor förekommer och där blir inslaget av gran mer påtagligt. Björkar växer på hällmarken och i svackorna, annars är det ont om lövträd i området. Tallarna har en ålder av 200 – 400 år, men är i de flesta fall senvuxna och uppnår inte så stora dimensioner. I de mer bördiga svackorna kan de dock växa till sig och bli uppemot 170 cm i omkrets. Talticka förekommer frekvent i området, vilket tydligt vittnar om gammal och värdefull tallskog. Kläckhål av reliktböck och svart praktbagge finns på ett flertal tallar i området. Dessa arter behöver gamla solexponerade tallar för sin överlevnad. Död ved i form av lågor och torrakor förekommer över hela området. För det mesta är det relativt klen död ved, vilket beror på att träden i sig inte blir så grova på den magra hällmarken, men några torrakor har ändå en omkrets på 100 – 120 cm. Mängden död ved överstiger klart vad som är vanligt i vanlig produktionskog och bedöms också vara högre än i många av Nackas naturreservat. Många av lågorna och torrakorna är mycket gamla och har legat/stått i kanske 50 – 100 år samtidigt som en del färskare död ved också förekommer.

Där granen förekommer påträffas granbarkgnagare på flera av träden. Granarna är uppskattningsvis ca 100 – 120 år gamla, där den grövsta är ca 140 cm i omkrets och det finns torrakor och lågor upp till 125 cm i omkrets. Gnagspår av den ovanliga vedskalbaggen bronshjon finns på en av grantorrakorna.

Flera av björkarna är grova och står relativt öppet och får då solbelysta stammar där fjärilen dolkstekelvinge trivs, vilket bekräftas av kläckhål på flera björkar.

Området är bitvis blockrikt med uppsprucket berg. Det finns flera sprickor i berget, varav en lång och djup (längd 40 meter, som djupast 4,5 m, smalast 30 cm, bredast 50 cm) som skär genom en stor del av området, samt branter och block.

De till stora delar intakta renlavsamhällena på berghällarna är en karaktär som gör att området sticker ut i jämförelse med många andra områden i Nacka.

Det finns även flera gravsättningar i området som därigenom har arkeologiska värden också.

Naturvårdsarter

Tallticka NT S, Motaggsvamp NT S, Reliktbock NT S, Kungsfågel VU, Spillkråka NT S, Blåmossa S, Grovticka S, Grynig blåslav S, Kantvitmossa S, Mindre märgborre S, Bronshjon S, Granbarkgnagare S, Åttafläckig praktbagge S, Dolkstekelglasvinge S, Tofsmes S.

Naturvärdesklass 1 – Högsta naturvärde

Områdets *biotopvärde* bedöms som *högt* i och med de gamla tallarna, mängden död ved och kontinuitet av död ved. Även områdets orördhet med orörda hållmarker utan slitage av tramp bidrar till biotopvärdet. 15 naturvårdsarter påträffades i området varav fem rödlistade och där tallticka har många förekomster liksom även reliktböck och motaggsvamp, vilket ger området *högt artvärde*. Sammantaget ger det högsta naturvärde för naturvärdesobjektet.

Naturvärdesobjekt 26. Skog och träd – Tallskog

Området består av tallskog på mer bördig mark än i det angränsande naturvärdesobjekt 25. Tallarna har en ålder på ca 100 - 120 år. Området är litet, men flerskiktat och där även en del ung gran kommer upp. Ingen död ved förekommer.

Naturvårdsarter

Inga naturvårdsarter observerades vid inventeringstillfället.

Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde

Artvärdet bedöms som *obetydligt* då inga naturvårdsarter hittades vid inventeringstillfället. Relativt gammal och flerskiktad skog ger området ett *påtagligt biotopvärde* och därmed även påtagligt naturvärde.

Någon NVI har såvitt vi vet inte gjorts av kommunen och de inventeringar det hänvisas till har vi inte haft tillgång till så vi kan inte bedöma dem eller om planförslaget tagit hänsyn till inventeringarna. Rimligen borde det varit styrande i valet av exploateringsgrad. Vi kan inte bedöma n-markeringarna eftersom vi inte vet vilket underlag som använts. Vi efterlyser också resonemang om spridningskorridorer och gröna samband.

I sydöstra Boo finns fortfarande större tomter med naturmark, ofta med värdefulla träd av framförallt ek och tall. Detta nämns också i planbeskrivningen på sid 8-9. Tyvärr saknas mer ingående kunskap om naturvärden på tomtmark trots att de ofta kan vara betydande. Detta påtalas av Länsstyrelsen i förslaget till Naturvårdsstrategi för ekar och ekmiljöer. Under rubriken *Kunskapsuppbyggnad och fördjupade inventeringar* tar man upp just detta:

”Bland annat saknas många värdefulla träd som står på tomtmark, och efterträdare till de gamla ekarna är inte heller inventerade. Den övergripande bilden av viktiga spridningssamband är troligen korrekt i sina huvuddrag, men för att kunna använda den som planeringsunderlag på mer detaljerad nivå behövs mer fullständiga uppgifter, inte minst när det gäller efterträdare, dvs

de lite yngre ekar som har måttliga naturvärden idag – men utgör den närmaste generationen av blivande gamla träd.”

Detta stödjer det vi tidigare hävdade om vikten av inventeringar även på tomtmark.

Vi instämmer i de bedömningar som görs i miljöredovisningen om att *”Landskapet kommer på sikt att förvandlas från ett lummigt bostadsområde med små hus på stora tomter till ett mer traditionellt villaområde, och vidare att Möjligheten till spridning för djur och växer bedöms därför minska till följd av detaljplanen.”*

Det sägs också att effekterna begränsas genom planbestämmelser som skyddar biologiskt värdefulla träd. Detta är naturligtvis bra men eftersom stora delar av området inte inventerats är risken uppenbar att värdefulla träd inte får det skydd de behöver. Vi undrar om efterträdare till dagens gammelekar över huvud taget ingår i bedömningen av värdefulla träd? Inmarkerade områden bör skyddet utökas att gälla hela vegetationsmiljön även mark- och buskvegetation. På övrig fastighetsmark bör skyddet utökas med allmän lovplikt för fällning av träd.

Med en inventering som utgångspunkt och hänsynstagande till naturvärdesaspekter hade troligen planförslaget blivit ett annat. Det är ju inte självklart att utifrån naturvärden välja en lägre exploateringsgrad men som har flera avstyckningar till mindre tomter. Det kan vara lättare att genom att bygga radhus/flerfamiljshus bevara större sammanhängande naturmark och att inte tillåta styckning utan behålla större villatomter kan också ge bättre förutsättningar att behålla naturmark.

Dessa avvägningar kanske har gjorts men som läsare har man ingen möjlighet att följa och förstå valet av tomter för förtätning och graden av förtätning utifrån naturvärdesaspekter.

Egentliga exploateringsgraden avsevärt högre

Sedan programmet för Sydöstra Boo antogs 2012 har exploateringsgraden avsevärt höjts och nya beslut tillkommit som ytterligare höjer exploateringsgraden.

Dels har villafastighetsägare fått generellt utökade rättigheter genom att de på sin villatomt förutom en Friggebod får bygga en mindre lägenhet i ett Attefallshus på 30 m² utan bygglov.

Dels har Nacka kommun fattat beslut om att i detaljplanerna införa planbestämmelsen att endast tillåta en huvudbyggnad per fastighet med två bostadslägenheter i varje. Detta med anledning av att ingen begränsning alls fanns tidigare av antalet bostadslägenheter och att detta missbrukades.

Ett nödvändigt förtydligande och samtidigt nu en tydligt uttalad möjlighet att bygga för två bostadslägenheter. Sammantaget kan villaägare bygga för tre hushåll per fastighet.

I själva verket behöver då ingen annan förtätning föreslås i detaljplaneområdet. Antalet befintliga hushåll kan med bibehållna tomterstorlekar ökas tre gånger sitt nuvarande antal.

Vi skrev om detta i remissvaret i december 2018 för detaljplanen för Mjölkudden – Gustavsviks gård, som ligger inom samma programområde. Även i den nu aktuella planen för Dalvägen – Gustavsviksvägen ger den föreslagna förtätningen sken av att vara försiktig. Planförfattarna undviker att göra beräkningar av t ex antal hushåll, boende och bilar. Ingenstans i handlingarna nämns hur många hushåll planen ger möjligheter till, vilket är det faktiska underlaget för beräkningar av t ex trafikmängder och parkeringsplatser.

Exploateringsgraden är alltför hög och den egentliga exploateringsgraden är outtalad, varför konsekvensberäkningarna också blir missvisande och felaktiga.

I planbeskrivningen sid 12 sägs att *"Planförslaget medger en förtätning genom att minsta tillåtna fastighetstorlek ändras från idag gällande 4000 kvadratmeter till mellan cirka 800 - 1200 kvadratmeter beroende på läge och förutsättningar. Fastighetsstorlekar inom bullerutsatta områden föreslås variera mellan cirka 1800 - 2500 kvadratmeter. Förutsättningarna på respektive fastighet är avgörande för en eventuell delning. Till exempel kan en fastighet vara olämplig att stycka då den antingen är för liten eller då den har värdefull mark eller vegetation, som föreslås bevaras och skyddas, är bullerutsatt eller då den ligger väldigt lågt med hänsyn till översvämningsrisk."* Detta är en mycket kraftig förtätning, som ger en total förändring av områdets karaktär. Vi ser också att en ökad byggrätt föreslås. På fastigheter upp till 1200 m² föreslås en byggnadsarea på högst 14% av fastighetsarean, högst 165 m² och för fastigheter över 1200 m² föreslås en byggnadsarea på högst 14% av fastighetsarean, högst 190 m². Därtill kommer komplementbyggnader på upp till 60 m² för alla fastigheter oavsett fastighetsstorlek.

Flera tomter föreslås bebyggas med flerfamiljshus nära Värmdöleden. Bostäder nära Värmdöleden blir kraftigt bullerutsatta och riskerna för de boendes hälsa är väl kända. Kommunen tänjer dessutom på säkerhetsavståndet till motorvägen och vidhåller att 25 meter räcker. Trafikverket och Länsstyrelsen i Stockholms län förordar 35 meter.

I Nacka kommun planeras allt oftare för bostäder tätt inpå Värmdöleden samtidigt som trafiken på motorvägen ökar. Vi ifrågasätter nödvändigheten av bostäder i dessa lägen och föreslår att man istället har en vegetationsridå mellan motorväg och bostäder. Den skulle fungera både som bullerdämpning och som visuell skärm.

Mot bakgrund av det vi ovan sagt om exploateringsgrad bör samtliga tomter med flerfamiljshus och radhus utgå.

Spridningssamband bör redovisas bättre

I planbeskrivningen nämns spridningssamband och vikten av dessa. Det är bra att det omnämns och att det resoneras kring detta samt att områden skyddas genom planbestämmelser. Men som vi nämnt tidigare är vi osäkra på vad för underlag som använts eftersom de inventeringar man hänvisar till inte finns med i handlingarna. Vi saknar också kartor som visar spridningsvägarna. Detta skulle underlätta förståelsen av planens konsekvenser. I miljöredovisningen sägs att: *"Möjligheten till spridning för djur och växer bedöms därför minska till följd av detaljplanen. Effekterna begränsas delvis genom planbestämmelser som skyddar biologiskt värdefulla träd från fällning."*

Här framgår att de negativa effekterna delvis begränsas av planbestämmelser men det blir ändå negativa effekter. Det innebär enligt oss att planen måste omarbetas för att bättre anpassas till spridningssamband och naturvärden.

Artskydd

Enligt planhandlingarna har plangränsen justerats så att livsmiljöer för mindre hackspett inte ingår i denna detaljplan. Vi förstår att kommunen inte vill ha några artskyddsärenden i planerna i onödan så att säga och att man vill behandla dem i detaljplanen för Dalkarlsängen. Men eftersom

ingen NVI har gjorts i det nu aktuella planområdet undrar vi hur man kan vara så säkra på att livsmiljöer för mindre hackspett inte finns i planområdet? Åtminstone finns det inget sådant underlag vi har kunnat ta del av.

Likadant borde en bedömning av tomtmarkens betydelse för mindre hackspett också göras. Dessa miljöer kan vara viktiga för arten. Eftersom många träd kommer att tas ned om planen genomförs, till stor del ekar, kan det påverka mindre hackspetten negativt.

Väster om den planerade förskolan, på gränsen mot detaljplanen för Dalkarlsängen, finns en n3-markering på plankartan. Det betyder att alla lövträd och tallar över en viss storlek ska sparas till skillnad från n1-områden där det bara gäller ekar och andra ädellövträd samt tallar. Vad vi förstår är detta område inom eller på gränsen till det som betraktas som livsmiljö för mindre hackspett. Vi antar att det starkare skyddet för naturen här beror på att man vill värna mindre hackspettens livsmiljöer. Detta är mycket lovvärt men i och med att området kommer att bli förskolegård tror vi inte att området kan behålla de värden som den mindre hackspetten behöver. Risken är att döda träd och döda grenar på träd kommer att tas bort av säkerhetsskäl. Någon markvegetation kommer inte heller kunna sparas då slitaget blir för stort. Vi tror inte att ambitionen att spara naturvärden går ihop med att området blir en förskolegård. Den typ av lövskog med gott om död ved är svårt att förena med en förskola.

Vi vill också påpeka att radhusen som planeras i samma område ligger på mark som kan ha betydelse för den mindre hackspetten.

Påverkan på groddjur kan också utlysa förbud enligt artskyddsförordningen. Är de åtgärder man planerar för groddjur tillräckliga skyddsåtgärder?

Ekologisk kompensation

Trots att detaljplanen innebär stor exploatering av naturvärden nämns ingenting om ekologisk kompensation för förlorade värden. Detta är tyvärr vanligt i detaljplanerna i Nacka kommun. Vi anser att en policy för ekologisk kompensation borde utarbetas. Den ska sedan tillämpas vid alla detaljplaner som innebär exploatering av naturmark. Kompensationen kan ske antingen inom detaljplanen eller inom programområdet eller kommundelen. Än så länge finns inga krav på ekologisk kompensation vid detaljplaner i lagstiftningen men det kan komma att ändras och kommunen bör vara beredd på det. Oavsett krav i lagstiftning kan kommunen såklart höja ambitionerna ändå. Vi vill här lyfta upp den s.k. skadelindringshierarkin som innebär att man vid exploateringar i första hand ska undvika påverkan, minimera negativ påverkan, kompensera negativ påverkan och i sista hand kompensera negativ påverkan.

Enligt planhandlingarna innebär planen en förlust av naturvärden genom att många träd kommer att fällas, framförallt ekar. Hur tänker kommunen kring kompensation för detta?

Naturområdet med fornlämningar bör ingå i detaljplanen

I det nu aktuella planförslaget har naturmarksområdet norr om Bergbrinken utgått ur planen. I samrådsredogörelsen sid 7-8 sägs

”Det norra naturmarksområdet innehållande fornlämningar, del av fastigheten Backeböl 1:5 som ägs av Gustavsviks Ekonomiska Fastighetsägarförening (GEF), utgår ur detaljplaneförslaget. Detta innebär att föreningen kommer att ha fortsatt rådighet över naturområdet, ansvara för att hålla det tillgängligt och förvalta naturen.

Planförslaget förutsätter att all övrig allmän platsmark övergår i kommunalt huvudmannaskap eftersom det inte finns särskilda skäl enligt Plan- och bygglagen för enskilt huvudmannaskap. De andra naturområdena inom planområdet behöver ha kommunalt huvudmannaskap och ingå i planområdet eftersom de bedöms utgöra viktiga sammanhängande gångförbindelser till viktiga målpunkter. De utgör även viktiga grönstråk för rekreation och spridningskorridor för flora och fauna och är därmed av allmänt intresse. Naturområdet som utgår ur planområdet kommer främst att nyttjas av de närboende och därmed vara av mindre allmänt intresse.”

Detta resonemang har vi svårt att förstå. Området är det enda större grönområdet i denna del av Boo. Det har stora naturvärden, som vi nämnt ovan gör vi bedömningen att det kan klassas som högsta naturvärde enligt standard för Naturvärdesinventeringar. Dessutom är det arkeologiskt intressant med fornlämningar. Det är en felbedömning att området endast skulle vara av mindre allmänt intresse. Även rekreativvärdena är mycket höga i området. Den gamla hällmarkstallskogen, gravfältet, den spruckna berggrunden och utsikten över Baggensfjärden ger många olika upplevelsevärden. Ett område med så höga värden bör inte ha enskilt huvudmannaskap. Ett sådant område behöver en väl utarbetad skötselplan för att ta tillvara de stora natur-, kultur- och rekreativvärdena.

Att området idag är okänt för de flesta utom de närboende är inget skäl till enskilt huvudmannaskap. Kommunen kan inte heller ställa några krav på en skötselplan om förslaget genomförs.

I stället bör området få ett långsiktigt skydd enligt miljöbalken, antingen som naturreservat eller biotopskyddsområde. I första hand bör området dock få kommunalt huvudmannaskap i likhet med övriga grönområden i detaljplanen.

Hållbarhetsanalys saknas

Detaljplanen bygger på programmet för Sydöstra Boo. Som grundläggande målsättning i programmet angavs att långsiktigt hållbar utveckling ska vara en ledstjärna vid planeringen av Sydöstra Boo. Vidare sades att ”*aspekten långsiktigt hållbar utveckling ska utgöra en integrerad del i övervägande och beslut vid placering av nya byggnader, val av byggnadsmaterial och uppvärmning etc.*” Vi välkomnade den inriktningen men kritiserade samtidigt programmet för att sakna en djupare hållbarhetsanalys och det gäller även denna detaljplan. Detaljplanen har, enligt vår bedömning, inte en långsiktigt hållbar utveckling som ledstjärna utan andra överväganden har getts större vikt.

Nacka kommun har tagit fram nya riktlinjer *Strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen i Nacka*, som började gälla den 1 januari 2020. Strategin föreslås delas in sex strategiska inriktningar: 1. Tillgängliga och utvecklade park- och naturområden, 2. Hållbart resande och mobilitet, 3. Energieffektivt, attraktivt och sunt byggande, 4. Hållbar hantering av vatten i bebyggelsen, 5. Hållbar avfallshantering och återbruk och 6. Anpassning framtida klimat. Tidigare gällande *Klimatprogram* och *Riktlinjer för hållbart byggande* har upphävts och gäller inte längre. Miljöredovisningen följer de redan upphävda riktlinjerna, vilket vi ifrågasätter. I den nya strategin är till exempel ekosystemstjänster ett uttalat mål.

Än en gång måste vi påpeka att en miljöredovisning helt saknar relevant information om en detaljplans klimatpåverkan. Under avsnittet *Klimatpåverkan* framkommer inget om planens

klimatpåverkan. Det handlar mest om klimatanpassning, vilket såklart är viktigt och ska självklart behandlas. Men det är skillnad på klimatpåverkan och klimatanpassning, det vore rimligare att ha dem som varsina två rubriker för att undvika sammanblandning. Det vore för övrigt värdefullt om Nacka kommun kunde utarbeta ett sätt att redovisa klimatpåverkan från detaljplaner.

Ytvatten, dagvatten och klimateffekter

Att planera långsiktigt för dagvattenhanteringen blir allt viktigare när konsekvenserna av klimatförändringarna blir allt mer påtagliga. Enligt planhandlingarna kommer föroreningshalterna i dagvattnet att minska om planerade åtgärder införs, vilket är bra. Men vi kan konstatera att Nacka kommun återigen väljer att bygga i de delar som är lågpunkter och där det finns översvämningrisk. Något som bör undvikas helt om man tar klimateffekterna på allvar. Det är onödigt riskfyllt för att få in ett antal bostäder ytterligare i området och vem står för de ökade byggkostnaderna?

I planbeskrivningen står på sid 9 *"Naturmarken utmed Dalvägen är historiskt känd för att vara väldigt blöt och befintliga biotoper vittnar om det. Inom skogsmarken finns stora diken och ytor som ständigt står under vatten."* I miljöredovisningen sid 30 under avsnittet *Klimatpåverkan* står *"I princip bedöms all bebyggelse utmed Dalvägen som särskilt utsatt för omfattande översvämning vid kraftigare regn. DHI's skyfallsanalys utförd 2015 visar att det finns fler områden inom detaljplanen som riskerar översvämning vid skyfall. Främst är det vid västra parken samt vid den framtida dagvattenparken mitt i området. Parkerna utgör lokala svackor i terrängen som avvattnas via vägdiket. Vid stora regn då diket går fullt breder vattnet ut sig över intilliggande mark."*

Bebyggelsen i dessa lågpunktsområden borde utgå ur planen. Effekterna av klimatförändringarna är svåra att beräkna och försiktighetsprincipen måste råda. Lågpunktsområdena borde istället utnyttjas för att jämna ut vattenflödena genom att anlägga våtmarker där. Detta skulle också ha positiva effekter på den biologiska mångfalden.

Ängen vid Dalvägen bör bevaras och utvecklas som våtmark. Detta för att bevara biologisk mångfald och dra nytta av ekosystemtjänster i form av rening och omhändertagande av dagvatten. Nacka har dessutom brist på våtmarker. Man kan också fråga sig om detta område, som består av lös lera och vattenområden är tjänligt för bebyggelse.

Den föreslagna dagvattenparken vid Dalvägen är fortfarande alldeles för liten för att kunna ha någon verklig effekt och är inte helt enkel att förena med nya bostäder som en *"liten stadspark eller finpark"*. I miljöredovisningen står på sid 19 *"Placering av en dagvattendamm nära bostäder riskerar att ge en mindre bra boendemiljö, då dagvattendammen periodvis riskerar att vara torrlagd eller ha endast en mycket låg vattennivå. Den kan då ha ett estetiskt lågt värde och det finns också risk för periodvisa luktproblem. Vilket bör beaktas i kommande projektering."*

De åtgärder som föreslås för att hantera ett 100-årsregn inom planområdet är som vi förstår det inte färdigprojekterade. På sid 32 i miljöredovisningen står *"Väster om korsningen Dalvägen/Marsvägen blir det beräknade vattendjupet på vägen över 1 m, vilket betyder att vägen inte är farbar vid ett 100-årsregn. För att få ner vattennivån inom området bör åtgärder tas fram och simuleras."* Det är än så länge svårt att förstå hur uppfyllnader och sänkning av marknivåer

kommer att gestalta sig i verkligheten. Vad innebär till exempel den branta stigningen av Dalvägen emot punkt B i fig 17 sid 32 i miljöredovisningen?

Osäkra konsekvenser för groddjuren

Det är bra att man i granskningsförslaget har tagit bort den planerade villafastigheten vid branddammen på den nuvarande bussvändplanen och därmed gått på vår linje i vårt samrådssvar. Detta gör det möjligt att anlägga översvänningsområde som ersättning för den del av branddammen som försvinner när Gustavsviksvägen ska göras bredare. Dock kvarstår vår oro för om detta mycket viktiga lekområde för groddjur kommer att skadas så mycket att groddjurspopulationerna minskar eller helt försvinner.

Det finns flera orsaker till vår oro. En av dem är att man enligt *Dalvägen Sedimentundersökning, riskbedömning och åtgärdsutredning branddamm* från Ramböl har hittat föroreningar i branddammen som överstiger Naturvårdsverkets generella riktvärden på en rad olika områden. Detta i samband med att man vill övertäcka en del av branddammen för att kunna göra Gustavsviksvägen till bussgata reser en rad olika problem man måste ta ställning till. Enligt Ramböl är den mest hållbara lösningen att ingen åtgärd utförs eller något vägområde anläggs, vilket vi också ser som den bästa lösningen från ett naturperspektiv.

Om man ändå väljer att bygga vägen redogör Ramböl för flera alternativ som alla innehåller risk för djurlivet i dammen. Ramböl säger på sid 13 *”Påverkan på lokala ekosystem vid arbeten i sediment är stor då vattenlevande organismer i närområdet utsätts för uppgrumlade förorenade sediment.”* Ramböl går igenom olika tekniska lösningar och deras kostnad och vi utgår ifrån att Nacka kommun kommer att välja den lösning som ger minst risk för naturen och inte väljer den billigare lösningen.

Även om man använder den mest hållbara metoden kommer det att påverka dammen och omgivningen kraftigt då man eventuellt måste tömma dammen när man utför arbetet. Ramböl säger på sid 16 *”Negativa effekter på ekologin minskas även då anläggningsarbetet utförs under höst/vinter. På så sätt kan det eventuella befintliga sediment- och ytvattensystemet i dammen bevaras. Det är dock inte känt var de skyddsvärda groddjuren övervintrar, de kan därmed ändå påverkas av användningen av arbetsmaskiner i området.”*

En annan orsak till vår oro gällande bevarande av groddjurspopulationerna i området är att groddjuren inte bara behöver lekområden. De måste också ha övervintringsplatser och sommarhabitat med möjligheter till födosök. I området runt branddammen föreslås en hög förtätning. Mot dammen på andra sidan Gustavsviksvägen föreslås ett flerbostadshus och på flera tomter tätt intill planeras för radhus. Dessutom tillåts styckning på de närmaste tre fastigheterna. Det är oundvikligt att denna exploatering kommer att förstöra övervintringsplatser för groddjuren. Dessutom planeras en stor omläggning av Gustavsviksvägen. Hela landskapet runt branddammen omformas totalt.

I Callunas inventeringar från 2014 och 2019 rekommenderas att återskapande av övervintringsmiljöer mm pekas ut i detaljplanen. Vi hittar inga utpekade övervintringsmiljöer.

I Callunas rapport från 2014 står *”I och med förtätning i området kommer villatomter med övervintringsplatser att försvinna, vilket motiverar återskapande av groddjursmiljöer. Platser för återskapande av övervintringsmiljöer och lekvatten bör pekas ut i detaljplanearbetet. Övervintringsmiljöer kan vara t.ex. stenmurar och rishögar. Eftersom mycket av den befintliga*

naturmarken kring Dalvägen kommer att bebyggas eller omvandlas till parkmark är det viktigt att denna utformas på ett sätt som gynnar groddjuren, t.ex. att se till att skötseln inte är för intensiv och att diken rensas för att förhindra igenväxning.”

I Callunas rapport från 2019 står *”Vi ser här en risk för förbud enligt 6 § artskyddsförordningen, men vi bedömer att det kan undvikas om vandringsvägar säkerställs och tillräcklig areal landhabitat bevaras, eventuellt att nya övervintringsmiljöer anläggs, och att arbetena anpassas i tid.”* Vi ifrågasätter att den planerade ”finparken” runt dagvattendammen vid Dalvägen kan utgöra den nödvändiga ersättningen och gynna groddjuren. Det är bra att man har planerat för groddjurspassager på två platser, men vi undrar hur stor effekt de får på bevarande av populationen när övervintrings-miljöer förstörs. Vad är det groddjuren ska vandra till på andra sidan Gustavsvägen när man planerar för ett flerbostadshus?

Ett annat stort ingrepp i områdets groddjursmiljöer är att diket längs Dalvägen som Calluna har utpekat som lekområde för bland annat liten salamander ska göras om. I WSP’s *Fördjupad Förstudie för Södra Boo Dalvägen - Gustavsviksvägen* sägs på sid 22-23 *”Eftersom vägen breddas hamnar läget för det befintliga öppna diket till stor del under den nya vägen. Längs stora delar av vägens sträckning kommer Dalvägen även fortsättningsvis ha ett öppet dike på södra sidan. Längs några sträckor kommer diket att ersättas av kulvert.”* Det är bra att Dalvägen fortsättningsvis kommer att ha ett öppet dike, men det är mycket viktigt att arbetet utförs välplanerat och med hög kompetens. Även om detta görs är det oundvikligt att groddjurens livsmiljö påverkas negativt speciellt på kort sikt.

Sammantaget tycker vi inte att miljöredovisningen ger en korrekt bild av hur detaljplaneförslaget påverkar groddjurens livsmiljö. I miljöredovisningen sid 7 står *”Stor hänsyn har tagits till groddjurens livsbetingelser i detaljplaneförslaget. Nya dagvattendammar anläggs och befintliga branddammen sparas, om än något mindre på grund av nya bussgatan. Grodpassager planeras under vägarna vilket innebär mindre risk för groddjur än i dag, när de ska ta sig mellan övervintringsplatser och lekvatten.”* Detta sista stämmer inte enligt Callunas inventering, som säger *”Vid stråkinventeringen hittades en död vanlig groda på Gustavsviksvägen och salamander observerades vandra över Dalvägen mot diket. I dagsläget bedöms trafiken vara ett ringa problem, eftersom trafikmängden är låg.”* Det är den höga exploateringen och därmed ökade trafiken som är en risk för groddjuren och detta kan till dels lindras med grodpassager. Att påstå att groddjuren utsätts för mindre risk i en högt trafikerad tätbebyggd stadslignande miljö är helt enkelt inte sant.

Osäkerheter i planen

I vårt remissvar på samrådet för detaljplan för Dalkarlsängen södra i november 2018 kritiserade vi kraftigt den föreslagna sluttäckningen av Bootippen och Dalvägens sträckning genom befintliga våtmarker. Vi anser att hela den planen ska omarbetas utifrån nya beslut om hanteringen av Bootippens förorenade massor.

I den nu aktuella detaljplanen för Dalvägen – Gustavsviksvägen förutsätts att en förskola kan anläggas intill Bootippen vid Oxbärsvägen. Alternativ placering borde reserveras för förskolan om tillstånd inte ges med anledning av föroreningarna från Bootippen eller om processen drar ut på tiden. Vidare förutsätts att Dalvägens anslutning till Boovägen görs genom en förlängning av Dalvägen och inte som tidigare förstudie föreslagit via Oxbärsvägen, vilket också påverkar läget för en förskola.

Formalia

På kommunens hemsida har cirka 25 olika underlag lagts samman i ett nära 600 sidor stort dokument under rubriken *Underlag och utredningar*; arkeologisk utredning, geotekniska utredningar, buller- och dagvattenutredningar, groddjursinventering, artskyddsutredningar, riskbedömningar och skyfallsanalyser mm. En innehållsförteckning på första sidan i dokumentet med sidhänvisningar hade underlättat för läsaren. Mitt i dokumentet ligger miljöredovisningen, vilket är klart olämpligt, den borde lyfts ut för att vara synlig på hemsidan.

Miljöredovisning och planbeskrivning är inte uppdaterade efter gällande nya riktlinjer *Strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen i Nacka*, som började gälla den 1 januari 2020.

I samrådsredogörelsen sid 29 hänvisas till att en inventering av värdefulla träd och sammanhängande vegetationspartier har utförts som ligger till grund för plankartans n-områden. Inventeringen är inte redovisad och saknas i handlingarna.

Ändringen av detaljplanegränsen i väster är inte uppdaterad och justerad i alla underlagskartor.

Sammanfattande synpunkter

- **exploateringen är alltför hög**
- **egentliga exploateringen är avsevärt högre än den redovisade**
- **en hållbarhetsanalys inkluderande ekosystemtjänster bör göras**
- **naturvärdesinventering även på fastighetsmark bör göras**
- **osäkerhet finns kring hanteringen av Bootippens förorenade massor**
- **osäkra konsekvenser kring groddjuren**
- **stärk skyddet för natur på fastighetsmark med allmän lovplikt**
- **bebygg inte ängen vid Dalvägen utan utveckla den som våtmark**
- **ge naturmarken med fornlämningarna ett skydd som naturreservat eller som biotopskyddsområde**

Föreningarna avstyrker den förslagna detaljplanen.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Kerstin Lundén
ordförande kerstin.lunden.natur@gmail.com

Ulla Brunö
vice ordförande ulla.bruno@telia.com

För Naturskyddsföreningen i Nacka

Ronny Fors
ordförande ronny.fors@naturskyddsforeningen.se